

DOI No: <http://dx.doi.org/10.29228/Joh.51601>

Authenticity process is conducted by

Makale Türü: Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi: 31-05-2021
Kabul Tarihi: 20-10-2021
On-line Yayın: 31-10-2021

Article Type: Research Article
Submitted: 31-05-2021
Accepted: 20-10-2021
Published Online: 31-10-2021

Atıf Bilgisi / Reference Information

Doğan, F. & Azar, B. (2021). Âşık Veysel'in Şiirlerinde Nasihat. *Journal of History School*, 54, 3460-3486.

ÂŞIK VEYSEL'İN ŞİİRLERİNDE NASİHAT

Faruk DOĞAN¹ & Birol AZAR²

Öz

İnsanları iyiye, doğruya, güzele yönlendiren, onlara tavsiyelerde bulunan nasihat türü eserler; erdemli bir toplum oluşturmak, ahlaki açıdan yetkin insanlar yetiştirmek için İslam kültürü etkisindeki ilk eserlerden başlayarak Tekke - tasavvuf şiirlerinde, saz şairlerinin şiirlerinde bireysel ve toplumsal nasihat örnekleri yoğun olarak görülür. Bu çalışmanın amacı, Türk halk şiirinin XX. yüzyıldaki en güçlü temsilcisi Âşık Veysel'in şiirlerinden hareketle topluma yaptığı nasihatleri tespit etmektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Âşık Veysel'in Ümit Yaşar Oğuzcan tarafından derlenen 158 şiiri incelenmiş ve nasihat anlayışını yansıtan şiirleri seçilerek tespit edilen nasihatler sınıflandırılmıştır. Yapılan içerik analizinden elde edilen bulgulara göre şiirlerde “vefa, dürüstlük, alçak gönüllülük, birlik - beraberlik, dayanışma, sabır, okul, eğitim, cehaletle mücadele, çalışkanlık, tasarruf, cömertlik, kadere ve sevgiliye sitem, dünyanın geçiciliği, ölüm ile Atatürk, yurt ve vatan sevgisi” ile ilgili nasihatlerin ağırlıklı olduğu görülmüştür. Çalışma sonucunda sazıyla ve sözüyle halkı aydınlatan, eğiten, geleneği geçmişten günümüze taşımada önemli görevler yüklenen saz ve söz ustası Âşık Veysel'in; kendine özgü söz ve saz tavrı ile yurdun, kültürün, uygarlığın, sessiz acıların ve derin sevdaların sesi olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Âşık Veysel, Halk Şiiri, Saz Şiiri, Nasihat, Öğüt.

¹Uzm. Öğrt., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, faruk.dogan@inonu.edu.tr, Orcid: 0000-0001-5839-5437

²Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, bazar@firat.edu.tr, Orcid: 0000-0001-6992-1762

Advice in Âşık Veysel's Poems

Abstract

Advice-type works that direct people to the good, the right, the beautiful and give them advice; In order to create a virtuous society and to raise morally competent people, starting from the first works under the influence of Islamic culture, examples of individual and social advice are seen intensely in Tekke - Sufi poems and in the poems of saz poets. The aim of this study is to analyze the Turkish folk poetry in the XX. The most powerful representative in the 20th century is to determine the advice he gave to the society based on the poems of Âşık Veysel. In the study, document analysis technique, one of the qualitative research methods, was used. Within the scope of the research, 158 poems of Âşık Veysel compiled by Ümit Yaşar Oğuzcan (1991) were examined and the advices determined by selecting the poems reflecting the understanding of advice were classified. According to the findings obtained from the content analysis made, in the poems "loyalty, honesty, humility, unity - solidarity, solidarity, patience, school, education, struggle against ignorance, diligence, savings, generosity, reproach to fate and love, the temporality of the world, death and Atatürk, dormitory. It has been seen that the advices about "love of country and homeland" are predominant. As a result of the study, Âşık Veysel, a saz and vocal master who enlightened and educated the people with his instrument and word, and who took on important tasks in carrying the tradition from the past to the present; It has been seen that it is the voice of the country, culture, civilization, silent pain and deep love with its unique words and instrumental style.

Keywords: Âşık Veysel, Folk Poetry, Instrument Poetry, Advice.

GİRİŞ

Geleneksel yapıların devam ettirilmesi ve toplumsal düzenin sağlanabilmesi için geçmişten getirilen kültürel değerlerin gelecek nesillere kazandırılması gerekir. Bu değerlerin kazandırılması örgün ve yaygın eğitim kurumlarının katkısı ile kültürel ve sanatsal faaliyetlerle gerçekleşir. Beşikten mezara yaşam boyu devam eden eğitim öğretim faaliyetleri, ister geleneksel ister modern yöntemlerle yapılsın, her toplum ve devlet yapısı için hayati derecede önem taşır.

Edebî metinlerin eğitim amaçlı kullanılması, örgün eğitim kurumlarının sınırlı olduğu geçmiş dönemlerde çok yaygındır. Yüzyıllar içinde halkın kültürel kaynaklarından beslenmiş, o milletin medeniyet değerlerini özümsemiş bu ürünler, halkla iletişim kurmada en doğru araçlar olagelmıştır. Milli bilincin ve ulusal kimliğin oluşturulmasında edebî metinler önemli işlevler yüklenmiştir. Milletlerin yüzyıllar içindeki birikimini yansıtan bu eserler, o toplumun hayata bakışını, ideallerini yansıtır. Halkın sosyal, toplumsal, ekonomik ve kültürel

değerleri hem edebî eserlerle korunur, kalıcı hâle gelir hem de gelecek nesillere bu yolla aktarılmış olur.

Dinî, ahlaki, sosyal ve toplumsal hemen her konuda yönlendirici bir tür olan nasihat, didaktik türler arasında sayılmaktadır. Edebiyatın toplum için yapıldığı bütün durumlarda verilmek istenen mesaj, sanatın estetik çerçevesiyle bütünleştirilip aktarılmıştır. Dürüst ve ahlaklı bireylerin oluşturduğu duyarlı bir toplum; her çağda bilim, sanat, din ve devlet adamlarınca önemsenen ve amaçlanan bir durum olmuştur. Arap ve Fars edebiyatlarında yaygın bir gelenek olan nasihat kitapları Türk edebiyatında İslam dininin kabulüyle birlikte görülmeye başlanır. İslam'ın bir nasihat dini olduğunu vurgulayan ayet ve hadisler, şair ve yazarların bu konuya yönelmelerinde önemli bir etki olmuştur.

Halk şiirinin üretim kaynağı olan âşıklar, halkın duygu ve düşüncelerini halkın diliyle halka aktaran önemli, saygın kişilerdir. Sahip oldukları yeteneklerle, saz ve söz maharetleriyle buldukları meclislerde sözü dinlenir, sohbeti sevilir, nasihatleri önemsenir. Bu konularının ve kutsiyetlerinin farkında olarak söz ve davranışlarına dikkat eder, halk nezdindeki saygınlıklarına hâle gelmemesine özen gösterirlerdi. Dönemin kısıtlı ulaşım ve iletişim şartlarında gezgin âşıkların yaşadıkları hayat, edindikleri tecrübe, tanıştıkları insanlar ve devamlı hareket hâlindeki özgür yaşamları onları diğer insanlardan ayrıcalıklı kılar.

Bu bağlamda âşık şiirinin önemli halkalarından biri de hiç kuşkusuz Sivas ilinin Şarkışla ilçesine bağlı Sivrialan köyünde 1864 yılında dünyaya gelmiş olan Veysel Şatıroğlu'dur. Yoksul bir çiftçinin, gözlerini küçük yaşta kaybetmiş bu ama çocuğu bütün yoksulluğuna ve yoksunluğuna rağmen yirminci yüzyılda âşık tarzını tüm dünyaya tanıtmayı başarmıştır. Okuma ve yazması olmayan bu ümmî ve âmâ âşık, gönül gözüyle gördüğü, tırnaklarıyla kazıdığı, sazıyla anlamlandırdığı hayat yolunda bir dönem köy enstitülerinde öğretmenlik yapacak kadar kendini bilme bilincine erişme başarısını göstermiştir. Zorluklar ve engeller karşısında yılmadan doğal ve etkili söyleyişiyle yaşadığı toprağın ve temsilcisi olduğu kültürün örnek sesi olmayı başarmış bir saz ve söz ustasıdır.

Sazı ve sözüyle geleneğe hayat veren, kültürü geçmişten geleceğe taşıyan halk şiirinin son dönemdeki en önemli temsilcisi hiç şüphesiz Âşık Veysel'dir. Anadolu halkının yaşadığı sefalet ve kör cehaleti yakından görmüş biri olarak eğitimin ve gelişmenin önemini bizzat deneyimlemiş bir saz şairidir. Hem fiziksel yoksulluğuna hem de duygusal yoksunluğuna rağmen kendi derin acılarında çırpınmamış, toplumu ve ulusu ilginlendiren hemen her konuya şiirlerinde temas etmiştir. Memleket sevdalısı olan ünlü Âşık; söyledikleriyle, yaşadıklarıyla ve başardıklarıyla toplumu derinden etkilemiştir. Yaşadıklarından hareketle

Âşık Veysel'in Şiirlerinde Nasihat

hakikate ve iyiliğe yönlendirdiği nasihat türündeki şiirleri bugün de güncelliğini ve güzelliğini muhafaza etmektedir.

Âşık Veysel'in acı ve sevinçleriyle ilmek ilmek dokuduğu dizelerindeki sosyal, kültürel ve insani mesajları, nasihatleri tespit edilerek geçmişin kültürel dünyasıyla günümüz dünyasının örtüşen ve ayrılan yönlerini görmek mümkün olacaktır. Çözülerek gün yüzüne çıkarılan bu kültürel kodlarla amacımız şiirlerdeki kültürel zenginliği, toplum için sanat anlayışındaki millî bilinci, kültürel birikimi ve ulusal değerleri günümüz kültür dünyasına kazandırmaktır.

1. ÂŞIK VEYSEL'İN HAYATI

Türk halk şiirinin ve âşık geleneğinin son büyük halkası Âşık Veysel Şatıroğlu, 1894 (H. 1310) yılında Sivas'a bağlı Şarkışla ilçesinin Sivrialan köyünde dünyaya gelir. Annesi Keçecigillerden Gülizar Hanım, babası Şatıroğullarından "Karaca" lakaplı Ahmet adlı fakir bir çiftçidir. Dört erkek ve bir kız kardeşi olan Veysel'in üç erkek kardeşi küçük yaşta hastalık, bakımsızlık ve çeşitli sebeplerle hayatlarını kaybeder (Kaya, 2011, s. 20). Yörede Şatıroğulları olarak anılan Veysel'in ailesi, 1934'te çıkarılan Soyadı Kanunu ile birlikte önce "Ulu" soyadını alır, daha sonra lakapları olan "Şatıroğlu" ile değiştirir.

Veysel'in doğduğu Sivrihan, Alevi – Bektaşî geleneklerine bağlı "ozanlar yatağı" Emlek yöresi köylerindedir. Baba Karaca Ahmet ve anne Gülizar Hanım, daha önce dünyaya gelen ancak küçük yaşta vefat eden çocuklarına bir yenisinin eklenmemesi amacıyla o bölgede bir dönem yaşadığına inandıkları Veysel Karani'den dolayı kutsal olduğu kabul edilen Beserek Dağı'nda dua ederler ve doğan çocuklarına uzun ömürlü olması için Veysel Karani'ye nispetle "Veysel" adını koyarlar.

1901 yılında Sivas'ta şiddetli bir çiçek salgını yaşanır. Sivrihan köyünü de kırım geçiren çiçek hastalığına yakalanan küçük Veysel henüz yedi yaşındadır. Geçmişte üç küçük kardeşinin canını alan çiçek hastalığına yakalanır. Ölümle cebelleşen küçük Veysel, günler sonra hastalığa karşı yaşam mücadelesini kazansa da sol gözünde çıkan çiçek çıbanı nedeniyle önce görme kaybı yaşar ve sonrasında görme yetisini tamamen kaybeder (Tecer, 1944, s.86).

Babası, Veysel'i hastanede tedavi ettirmek için hazırlık yaptığı günün birinde onunla ahır temizliği yaparken bir kaza sonucu perde inen sağ gözünü de tamamen kaybeder. "Gel gör ki talihsizlik yine yakasını bırakmamış Veysel'in. Bir gün ahırda inek sağan annesinin yanında duran Veysel'i babası seslenince boş

bulunan Veysel aniden dönüverince babasının kolunun altında tuttuğu övendirenin ucu öteki gözüne saplanıvermiş. O göz de akıp gitmiş böylece.” (Oğuzcan, 1991, s.5).

Aydınlık dünyası karanlığa gömülen küçük Veysel, okul yaşına gelmiş olmasına rağmen zorluklarla örülmüş yaşamı ona okul kapılarını açmaz. Baba Karaca Ahmet, görme yetisini kaybeden oğlunun kendilerinin ölümünden sonra hayatını nasıl devam ettireceği hususunda endişeye kapılır. Veysel’in bu haliyle çiftçilik yapamayacağını düşünerek o dönem yörede yaygın bir zanaat olan saz çalmaya Veysel’i teşvik eder. Ortaköy Mustafa Abdal tekkesinden aldığı üç telli kırık sazla on yaşındaki oğlunun karanlık dünyasını aydınlatmaya, onu oyalamaya çalışır.

Başına gelen bu olaylardan sonra hayata küsüp içine kapanan Veysel, önce kendi köyündeki Molla Hüseyin’in yardımıyla saz çalmayı öğrenmeye başlar, ondan “ilk saz hocam” diye bahseder. Başlangıçta saza pek meraklı olmayan Veysel, epeyce zorlanır ancak babasının ısrarıyla saz çalmaya devam eder. Başlangıçta oyalanması için kendisine alınan kırık saz, artık yaşamı boyunca onun hem kader arkadaşı hem de geçinme aracı olur. O dönem yörede yaygın olan saz çalma, şiir söyleme geleneği, ona başka âşıklerle tanışma fırsatı da verir. Emlek yöresi âşıklarından Ali İzzet Özkan, Mihmanî, Devranî, Aziz Üstün, Ali Dede gibi âşıklar Âşık Veysel’in yetişmesinde büyük pay sahibi olurlar.

Âşık Veysel, yıllar içinde yurdu adım adım gezer, düzenlenen programlara katılır. Son yılları hastalıklarla geçen Âşık Veysel, son konserini 15 Ağustos 1971’de Nevşehir Hacıbektaş’ta verir. Günden güne yaşlanan ve güçsüzleşen ünlü aşğın şikayetleri artınca yapılan tetkiklerde akciğer kanseri olduğu anlaşılır. Bunun için tedavi olmasına rağmen şikayetleri azalmaz. Âşık Veysel Şatıroğlu, 21 Mart 1973’te doğum yeri olan Sivrialan’da 79 yıllık ömrünü tamamlayarak hayata gözlerini yumar.

1.2. Âşık Veysel’in Sanatı ve Âşıklık Geleneği İçindeki Yeri

Âşıklık geleneğinin XX. yüzyılda yetiştirdiği son ve en büyük temsilci Âşık Veysel’in tanınmasına ve şiirlerinin yaygınlaşmasına vesile olan kişi Ahmet Kutsi Tecer’dir. 1930’da Sivas’a Maarif Müdürü olarak tayin edilen Tecer, Sivas’ta tanışıp kaynaştığı edebiyat öğretmeni Vehbi Cem Aşkun, müzik öğretmeni Muzaffer Sarısözen ve Belediye Başkanı Hikmet Işık ile birlikte Halk Şairlerini Koruma Derneği’ni kurarak 5-7 Kasım 1931’de Halk Şairleri Bayramı’nı gerçekleştirirler. Üç gün süren şenliklerde Veysel de seslendirdiği usta malı deyişlerle seyircinin beğenisini toplar, ilk kez ciddi anlamda kitlelerce

Âşık Veysel'in Şiirlerinde Nasihat

tanınır. Bu şenlikler Âşık Veysel'in hayatında bir dönüm noktası olur, başta Tecer olmak üzere herkesin yakın ilgisini çeker. Programın sonunda katılımcı âşıklara gezici âşık olarak gittikleri yerlerde kolaylık sağlasın diye "Halk Şairi" olduklarına dair bir belge verilir. Bu belge sayesinde köylerde, şehirlerde serbest bir şekilde çalıp söylemeye başlarlar. Âşık Veysel bu belgeyle ayağının bağını Ahmet Kutsi Tecer'in çözdüğünü dile getirir.

"Âşık Veysel bizim halk şiirimize yeni bir renk, yeni bir hareket getirdi. Onun zamanına kadar genellikle sadece aşk, gurbet, hasret, gül, bülbül, tasavvuf, dağ, yayla, turna şiirleriyle çağıldayıp gelen halk şiirimiz, onun toprak, vatan, bayrak, millet, devlet koşmalarıyla ve çeşitli içtimai meselelerimize müspet ilmin ışığında bakan destanlarıyla daha bir zenginlik kazandı" (Bakiler, 1986, s.40).

Memleketin her köşesinde Cumhuriyetin 10. yılına atfen şenlikler, yarışmalar düzenlenir. Sivas'ta da Nahiye Müdürü Ali Rıza Bey, Âşık Veysel'den Cumhuriyetin 10. yılı için bir şiir hazırlayıp şenliklerde söylemesini ister. O güne kadar sadece usta malı şiirler söyleyen Veysel'in dili bu taleple çözülür ve kendi şiirlerini de söylemeye başlar. 1933'te yazdığı "Cumhuriyet Destanı" adlı şiirini törende okur ve bu eseri çok beğenilir. Şiiri Falih Rıfkı Atay'ın desteğiyle Hâkimiyet-i Milliye gazetesinde üç gün boyunca Âşık Veysel'in fotoğrafı eşliğinde yayımlanır ve böylece Âşık Veysel bütün ülkede tanınır hale gelir.

Âşık Veysel, gördüğü ilgi sayesinde saziyla birlikte Türkiye'nin birçok şehrini dolaşır, konserler verir, iltifat görür. Ahmet Kutsi Tecer'in aracılığıyla 1941'de köy enstitülerinde saz öğretmenliği yapmaya başlar. Doğduğu toprakların hasretine dayanamayan Âşık Veysel, saz öğretmenliği görevini 1946'da bırakır ve köyüne döner. Çiftçilik yapar, o güne kadar köyde tek bir meyve ağacı bile yokken o, köyündeki ilk meyve bahçesini yetiştirir, köylüye bir ufuk açar.

20.07.1965 tarihli Resmi Gazete'de (sayı 12058) yayımlanan "Âşık Veysel'e Vatani Hizmet Tertibinden Aylık Bağlanması Hakkında Kanun adlı yasanın açıklamasında, "Âşık Veysel adı ile tanınan Veysel Şatiroğlu'na anadilimize ve milli birliğimize yaptığı hizmetlerden dolayı yaşadığı sürece vatani hizmet tertibinden (500) lira aylık bağlanmıştır." ifadesi yer almaktadır.

2. NASİHAT KAVRAMI VE TÜRK EDEBİYATINDA NASİHAT

2.1. Nasihat ve İlgili Kavramlar

“Öğüt, pend, uyarı, ikaz, beklenti, dua, tutulacak yol” (TDK, 2010, s.200) anlamlarına gelen “nasihat”; Arapça bir sözcük olup “nush” kökünden türetilmiştir. Farsça “pend”, Türkçe ”ög” yani “akıl” kökünden türetilen “öğüt” sözcükleriyle aynı anlama gelmektedir. Doğru yolu göstermek amacıyla bir kimseye yapması ya da yapmaması gereken davranış ve eylemler hakkında söylenen söz anlamına gelen nashiya; MEB Türkçe Sözlük’te “akıl öğretme, yol gösterme; bir kimseyi doğru yola sevk etmek, yanlış ve kötü davranışlardan uzaklaştırmak için söylenen söz, yapılan konuşma, öğüt, nush” (MEB Türkçe Sözlük, 1996, s.2088); Büyük Lügat’te de “İbret verici ders, tavsiye, ihtar, öğüt” (Büyük Lügat, 1993, s.766) anlamlarıyla karşılanır.

2.2. Âşıklık Geleneğinde Nasihat

Nasihat; genelde ders verme, deneyim aktarma, doğruya, iyiye, güzele yönlendirme, yanlış olduğu düşünülüp düzeltilmesi gereken bir davranış üzerine söylenmektedir. Eleştirel bakış, taşlama, sitem, yakınma da âşıkların bir şekilde düzeltmek istediği durumlar nasihat ile yakından ilişkilidir.

Sözlü geleneğin kuşaktan kuşağa taşıyıcısı olan âşıklar, sosyo – kültürel yapının şekillenmesinde çok önemli roller üstlenirler. Gündelik hadiseleri, toplumu derinden etkileyen olayları, sosyal hareketleri şiirlerinde işleyerek toplumun yaşayan hafızası olurlar. İçinde yaşadıkları toplumun maddi ve manevi değerlerinden beslenen âşıklar, temsil ettikleri halkın adeta gören gözü, işiten kulağı ve konuşan dili olurlar. Birlikte yaşadıkları toplumlarının sözcüsü olarak bireysel ya da toplumsal kusurları, yanlışları, adaletsizlikleri, yanlış uygulama ve kararları doğrudan ya da dolaylı olarak şiirlerinde dile getirir, halkın bu konudaki isteklerine tercüman olurlar.

Milli kültürün en önemli ve en eski türü olan şiir, samimi söyleyişin vücut bulduğu en eski sanatsal iletişim türüdür. Dilden dile, telden tele, gönülden gönüle geçmişten günümüze aktarılan halk şiiri hem yaşanan çağı yansıtır hem de gelecek zamana gönderilen bir mektup gibi birçok mesajı barındırır.

Hem şekil özellikleri hem de içeriği zenginleştiren edebi sanatlarla mesajı süsleyen şiir türüyle bir taraftan gönülden kopan fırtınalar dillendirilmiş, diğer taraftan da topluma verilecek mesajı en doğru şekilde ifade imkanı bulunmuştur. Âşıklar tarafından saz eşliğinde dilden dile aktarılan şiirler, hem örgün eğitimde hem de yaygın eğitimde yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Sözlü ve yazılı kültürde en yaygın tür olarak kullanım alanı bulmuştur.

Âşık Veysel'in Şiirlerinde Nasihat

Âşıkların şiirlerinin büyük bir çoğunluğunda öğreticilik özelliği bulunmaktadır. Öğüt vermek, türlü bilgileri öğretmek, yaşamın çeşitli cilveleri ile elde edilmiş tecrübelerden ve onlardan çıkarılabilecek derslerden dinleyicilerin yararlanmasını sağlamak amacıyla âşıklar sanatlarını kullanmışlardır. Bazı âşıkların bu türdeki şiirlerinden kopmuş dizeler ya da bentler bir atasözü gücü ile kuşaktan kuşağa aktarılaraq dillerde dolaşmıştır (Boratav, 1969, s.29).

Sazı ve sözüyle dinleyenlere hoşça vakit geçirten âşıklar, bir taraftan da onları eğiten, bilinçlendiren şiirler de söylemişlerdir. Hatta nasihat destanı adıyla öğüt içeren şiirler yazmışlardır. Âşık Dertli, Seyranî, Gevherî, Bayburtlu Zihni, Âşık Ömer, Gedayî, Mir'atî, Âşık Veysel gibi âşıklar bu anlamda önemli örnekler vermişlerdir.

3. YÖNTEM

Türk halk şiirinin XX. yüzyıldaki en güçlü temsilcisi Âşık Veysel'in şiirlerindeki nasihatlerin tespit edilmesi amacıyla güdüldüğü bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme tekniği kullanılmıştır.

Bir toplumun sosyokültürel, iktisadi, siyasi, dinî hayatına ve medeniyetine dair geçmişine ilişkin özellikleri araştırılırken en önemli veri toplama araçları arasında dokümanlar/belgeler yer almaktadır. Araştırmacılar toplumların kültürlerini, geleneklerini, yaşam şekillerini, devlet politikalarını, inanç ve ibadetlerini, onlarla ilgili bu gün bilinen pek çok şeyi dokümanların analizi yoluyla elde etmişlerdir. Bu bağlamda doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen konular hakkında bilgi içeren belgelerle veri sağlama tekniği ve analiz yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 187).

Yapılan araştırma kapsamında Âşık Veysel'in Ümit Yaşar Oğuzcan (1991) tarafından derlenen 158 şiiri incelenmiş ve nasihat anlayışını yansıtan şiirleri seçilerek tespit edilen nasihatler sınıflandırılmıştır.

4. BULGULAR

4.1. ÂŞIK VEYSEL'İN ŞİİRLERİNDE NASİHAT VE BULGULAR

4.1.1. Âşık Veysel'in Şiirlerinde Nasihat ile İlgili Temalar

Eğitimin, yaşamdan ölüme dek süregeldiği herkes tarafından bilinmekte ve insanı olgunlaştıran bir değerler bütünü olduğunu söylemek gerekmektedir. İnsanoğlu, doğumdan ölüme kadar süren yaşam serüveninde karşılaştığı her türlü örf, adet, gelenek görenek, doğruluk, dürüstlük, insan, tabiat ve vatan sevgisi gibi

kavramları yaşanmışlıklar yoluyla eğitim süzgecinden geçirmektedir. Bu da eğitimin beşikten mezara insan yaşamının tamamını kapsadığı ve kapladığı gerçeğini ortaya koymaktadır.

Özellikle İslamiyet'in kabulüyle birlikte Türk edebiyatında gelişmeye başlayan nasihat türü eserler, hemen her dönemde büyük rağbet görmüş; âşıklar, dervişler, kanaat sahipleri yaşadıkları topluma olan borçlarını bu yolla ödeme noktasında kendilerini sorumlu hissetmişlerdir.

Ait olduğu milletin kültür değerlerini bireye en etkili ve en kalıcı bir şekilde aktarma yollarından biri, bireyi kendi dilinin en güzel örnekleri olan edebî metinlerle karşılaştırmaktır. Bu eserler vasıtasıyla kişi bir taraftan dilinin inceliklerini kavrarırken, diğer taraftan o edebî eserlere bir şekilde sindirilen millî ve manevî değerlerle tanışacaktır. Türk edebiyatı, millî ve manevî değerlerin aktarılmasında ve öğretilmesinde aracılık vazifesi yüklenen, muhatabı olan okuruna nasihat eden birçok esere sahiptir. Âşık Veysel de bu bilinçle sazıyla ve sözüyle bir taraftan gördüklerini, yaşadıklarını dile getirirken diğer taraftan da sazıyla ve sözüyle halkı eğitmeye, bilgilendirmeye ve bilinçlendirmeye gayret göstermiştir.

Âşık Veysel'in Ümit Yaşar Oğuzcan (1991) tarafından derlenen 158 şiirinin incelenmesi sonucu toplam 117 dörtlükte genel olarak sekiz ana başlıkta nasihat ettiği görülmektedir:

1. Çalışkanlık, Tasarruf ve Cömertlik ile ilgili Nasihatler
2. Okul, Eğitim ve Cehaletle Mücadele ile İlgili Nasihatler
3. Vefa, Dürüstlük ve Açık Gönüllülük ile İlgili Nasihatler
4. Birlik, Dayanışma ve Millî Bilinç ile İlgili Nasihatler
5. Gönlüne, Sazına, Kadere ve Sevgiliye Sitem ile İlgili Nasihatler
6. Dinî Konular, Dünyanın Geçiciliği ve Ölüm ile İlgili Nasihatler
7. Hayatın Sıkıntılarına Katlanma ve Sabır ile İlgili Nasihatler
8. Atatürk, Yurt ve Vatan Sevgisi ile İlgili Nasihatler

4.1.2. Çalışkanlık, Tasarruf ve Cömertlik ile ilgili Nasihatler

Âşık Veysel'in şiirlerinde dikkat çeken değerlerden biri de "çalışkanlık"tır. Yaklaşık 20 dörtlükte tespit edilen bu değer, toplumdaki tembellik hastalığına bir çözüm olarak görülmektedir. Âşık Veysel, âdeta "Âyinesi iştir kişinin lâfa bakılmaz" diyerek laklak edip gülüşenlere, tembellik edenlere, zamanını boşa harcayanlara, çalışanlara mani olmak isteyenlere sitem eder, ileride perişan olacakları konusunda onları uyarır:

"Kulak ver sözüme dinle vatandaş

Âşık Veysel'in Şiirlerinde Nasihat

*Uyma lâklâk edip gülüşenlere
Seni meşgul eder işinden eğler
Karışır tembel perişanlara”* (Oğuzcan, 1991, s.61).

Âşık Veysel, yaşamda hep ileri gitmek için sağlam bir iş tutup ona sınımsız sarılmak gerektiğini, saçma sapan sözlerin ve davranışların insanları tembelleştirip geriye götürdüğünü ifade ederken aynı zamanda Allah'ın da çalışanın yanında olduğunu vurgular:

*“Adım at ileri geriye bakma
Bir sağlam iş tut da elden bırakma
Saçma sapan sözler hep delip takma
Allah'ın yardımı çalışanlara”* (Oğuzcan, 1991, s.61).

Ünlü Ozan; “bir lokma bir hırka” kabilinden nasılsa dünya fani, çok çalışmaya, koşturup mücadele etmeye gerek yok, diyenleri eleştirir; refah ve medeniyet için hiçbir zaman geri durulmamasını öğütler:

*“Veysel der kafan nafîle yorma
Dünya fani deyi çöküp oturma
Adım at ileri avara durma
Yoldaş ol refaha kavuşanlara”* (Oğuzcan, 1991, s.61).

Toplum olarak en çok ihtiyaç duyduğumuz değerlerden birisi de “tasarruf”tur. Her devirde geçer akçe olan tasarruf, bir yönüyle de gelecek planlamasıdır. Her şeyin tüketime endekslendiği günümüz dünyasında belki de kazandırılması en güç değerlerden biridir. Zira küresel sermayeyi elinde bulunduran güçler, bütün dünyayı ama özellikle de gelişmekte olan ülkelerin vatandaşlarını tüketime yöneltmek üzere tüm güçlerini sarf etmekte. Millî bağımsızlığın en önemli unsurlarından birisi olan ekonomik bağımsızlığı elimizde bulundurabilmek için insanlarımızı israftan kaçınmayla birlikte tasarruf etme alışkanlığını da kazandırmamız gerekir. Cumhuriyet'in ilk yıllarıyla İkinci Dünya Savaşı'nın yokluk yıllarını yaşayan Âşık Veysel'in, şiirlerinde en sık dile getirdiği hususlardan biri de tasarruf etmenin önem ve gereğidir:

*“Ya bir zenaatkâr ya bir memur ol
Düşün her taraflı ehl-i zamir ol
Eline geçeni harcama bol bol
Behude sarfolan altın tunç olur”* (Oğuzcan, 1991, s.64).

Âşık Veysel, insanların gelirlerine ve yaşam tarzlarına uygun davranmasını, buna uygun harcama yapmasını öğütler. İnsanların mesleklerine

ve gelirlerine uygun davranışlar sergilemesini, aksi takdirde sergileyecekleri davranışlarla hem uyumsuz hemde gülünç olacaklarını söyler:

*“Hamal isen iskelede mağzada
Mebusvari manto alma avrada
Çiftçi isen çarık işler tarlada
Boyalı iskarpin çirkince olur”* (Oğuzcan, 1991, s.65).

Âşık Veysel ülkenin kalkınması için çalışmanın lüzumuna inanır. Türkiye'nin çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşabilmesi ve teknolojiye, tarımda, sanayide atılım yapabilmesi için ülke insanının gaflet uykusundan uyanmasını, birlik içinde olmasını, cehaletten kurtulmasını, bunun için de okumaya ve okutmaya önem vermesini ister. Çünkü gelişen toplumlar karşısında geri kalmış bir toplum yok olmaya mahkûmdur. Bu yüzden milletine “Uyan Bu Gafletten Uyuma Yurttaş” diye seslenir. Ayrıca bu şiirinde dünyayı anlamanın, büyüüp gelişmenin de okuma ile olacağını vurgular:

*“Devri Curnhuriyet asırı yirmi
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş
Diinya ayaklanmış aya gidiyor
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş”* (Oğuzcan, 1991, s.166).

İnsanların hurafe ve batıl inançlarla kandırılıp yönlendirildiğini söyleyen Âşık Veysel; saz çalmanın ya da dinlemenin günah olmadığını, dini inanç ve prensiplerle çelişmediğini söyler, dünya ve ahirete yönelik dengenin gözetilmesi gerektiğini dolayısıyla yurttaşların gaflet uykusundan uyanıp bilinçli olmaları gerektiğini öğütler:

*“Zarar gelrnez sana kaçınma sazdan
Günahın korkusu çıkmıyor bizden
Vazgeç derniyorurn sana namazdan
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş”* (Oğuzcan, 1991, s.166).

Dünyayı ve insanları anlamanın tek yolunun ancak okuma ve eğitimle mümkün olacağını söyleyen Âşık Veysel; yükselmek ve yücelmenin ancak bilgi ile gerçekleşeceğini ifade eder. Bunun için de “Uyan bu gafletten, uyuma yurttaş” der:

*“Diyorlar ki dünya evvel su imiş
Oku anla dünya nedir ne imiş
Yükselenler bilgi ile büyütmüş
Uyan bu gafletten uyuma yurttaş”* (Oğuzcan, 1991, s.167).

Âşık Veysel; hayat yarışında ve yaşam mücadelesinde şartların zor, rekabetin acımasız olduğunu söyler. Oyunun kuralına göre oynanması gerektiğini, işlerin adabına göre yapılması gerektiğini öğütler. Zira zayıfsan yarışı

Âşık Veysel'in Şiirlerinde Nasihat

kaybedersin, yetersizsen işe giremezsin, güçlü değilsen ezilirsin, diyerek uyarır, yol gösterir, hazırlar:

*“Atın arık ise çıkma yarışa
Kafan çürük ise girme her işe
Kolun kırık ise girme döğüşe
Yorulup yollarda kalana ne den”* (Oğuzcan, 1991, s.78).

Elde fırsat, yürekte kuvvet varken ünlü Âşık uyarır. Esnaflık yapıyorsan ticaret yap, seyyah isen gez, yol yordam öğren ve öğret, uyanık ol, âlemi ve içindekini anla. Zira gençken zamanın ve fırsatın varken bunları yapamadığın takdirde yaşlılığında zaten zaman ve fırsat olmaz, der:

*“Esnaf isen aç dükkânı bazar et
Eğer seyyah isen geşt ü gûzar et
Aç gözünü bu aleme nazar et
Şimdi genç olanlar sonra koc'olur”* (Oğuzcan, 1991, s.65).

4.1.3. Okul, Eğitim ve Cehaletle Mücadele ile İlgili Nasihatler

Âşık Veysel, şiirlerinde eğitim konusu üzerinde sıkça durmuş, cehaleti ve cahil insanları daima eleştirmiş; gelişmenin, çağdaşlaşmanın, okumanın önemini ve gerekliliğini 20 dörtlükte söz konusu etmiştir. Gözleri görmediği için okula gidemeyen ancak okuma arzusuyla yanıp tutuşan âşık, çocuklara okumayı hep nasihat etmiştir:

*“Oku benim cici yavrum
Okul cennet meyvesidir
Okuldadır türlü san'at
Medeniyet membasıdır”* (Oğuzcan, 1991, s.187).

Hayata dair her şeyin okulda öğrenilebileceğini söyleyen Âşık Veysel; okul ve eğitimle insanların birlik ve dirlik içinde aynı amaca yönelik çalışacağını söyler. Okul ve eğitimle gelişeceğimizi, yurdun ihya olacağını belirtir:

*“Okuldadır cümle varlık
Hiçbir türlü çekmen darlık
Okuldadır dirlik birlik
Birlik yurdun ihyasıdır”* (Oğuzcan, 1991, s.187).

“Âşık Veysel Şatıroğlu'na göre toplum olarak ilerlemenin en önemli şartı eğitime verilecek önemin artmasıdır. Şatıroğlu, özellikle köylerde yaşayan vatandaşlara seslenerek, her köye vatandaşın da desteği ile okul yapılmasını ve tüm çocukların mutlaka okutulmasını ister” (Tutu, 2008, s.223):

*“Yürü yavrurum okuluna
Altın bilezik koluna
Hern kızına hem oğluna
İlim irfan yuvasıdır”* (Oğuzcan, 1991, s.187).

Veysel’in bir kalp dünyası vardır ki, orada yıldırımlar çakmakta, fırtınalar kopmaktadır. Kısacası o gönül denilen yerdeki düşüncelerini şiirlerine yansıtmış, okumayı, öğrenmeyi bizlere tavsiye etmiştir. Çünkü onun görmeyen gözünün yanında gören bir kalbi vardır (Alptekin, 2004, s.19). Onun şiirlerine baktığımızda eğitimi, okumayı, ilim sahibi olmayı her zaman övdüğünü, cahilliği, bilgisizliği ve kendini geliştirmemeyi ise yediğini görmekteyiz. Bunun içindir ki Veysel, her fırsatta, eserlerinde ilim, okul gibi eğitim unsurlarına yer vermiştir:

*“Oku çalış bul hidayet
Mesut olur yaşar hayat
Veysel der ki ve nihayet
Okul ilim deryasıdır”* (Oğuzcan, 1991, s.187).

“Âşık Veysel’in de yaka silkdiği, irkildiği belaların başında, cehaletin cirkin yüzünü görüyoruz.” (Bâkiler, 1990, s.50). “Okul” adlı şiirinde okulun ilim deryası olduğunu, her türlü güzelliğin, her türlü yeniliğin okulda olduğunu vurgulamaktadır. “Bu şiirde, elektrik üretimi, tarım makineleri, taşıtlar, radyo gibi araçlar sayılmak suretiyle teknolojik gelişmelerden, ayrıca tıp ve meteoroloji bilimlerinden söz edilerek, bu gelişmelerin eğitimle ve okulla ilgisi üzerinde durulur.” (Tutu, 2008, s.223).

*“Okul yurdun can damarı
Okul korur namus arı
Okul istikbal yolları
Görenlerin görmesidir”* (Oğuzcan, 1991, s.187).

Veysel şiirlerinde cahilliği, cahil insanları her zaman kötülemiştir. “Âşık Veysel ömrü boyunca cehaletle mücadele etmiş; ilmin, atılımın, müspetin yanında olmuştur daima.” (Yılmaz, 1996, s.69) “Aldanma Cahilin Kuru Lafına” şiirinde cahil insanları her yönüyle eleştirmektedir. “Kültürsüz insanın külü yalandır”, “Cahilden iyilik beklenmez ahir”, “İlimsiz insanın şöhreti zahir” gibi sözleriyle cahilliğin, bilgisizliğin, eğitimsizliğin ne kadar kötü bir şey olduğunu cahil kişilerden hiçbir hayır gelmeyeceğini en iyi şekilde anlatmaktadır:

*“Aldanma cahilin kuru lafına
Kültürsüz insanın külü yalandır
Hiikmetse dünyanın her tarafına
Arzusu hedefi yolu yalandır”* (Oğuzcan, 1991, s.60).

Âşık Veysel'in Şiirlerinde Nasihat

Âşık Veysel, ilmin hayatta uygulanmadığı sürece işe yaramayacağını, cahilin okusa da âlim olamayacağını çünkü uygulanmayan ilmin işe yaramayacağını belirtir. Yunus'un, "İlim kendin bilmektir" dizesinde ifade edildiği gibi ilmin değiştirmedeği, değer katmadığı kişinin cehaletten kurtulamayacağını açıkça söyler. Üstelik Veysel, doğruları söyleyerek tepki çekeceğini, delilik ve yalancılıkla suçlanacağını da bilmektedir:

*"Cahil okur amma alim olamaz
Kamillik ilmini herkes bilemez
Veysel bu sözlerin halka yaramaz
Sonra sana derler deli yalandır"* (Oğuzcan, 1991, s.60).

Âşık Veysel, insanların çalışmayarak baykuş gibi olduğu yerde tembel bir şekilde kalmasını eleştirirken gelişen teknoloji ile birlikte artık insanların havada seyahat edebilmesinin örnek alınması gerektiğini belirtir. Görevini yapıp hakkıyla çalışmanın insanları Allah'a kul olarak daha fazla yaklaştıracağını söyler ve herkesi çalışmaya davet eder:

*"Baykuş gibi durup durma yuvada
İnsanlar kuş olmuş gezer havada
Giriş Veysel kollarını sıva da
Çalışan Allah'ın kulu sayılır"* (Oğuzcan, 1991, s.206).

Âşık Veysel; yokluk, yoksulluk ve sağlık nedeniyle okula gidemese de okumanın, çalışmanın ve okulların önemini her fırsatta vurgulamıştır. Yapılacak bütün yeniliklerin, icatların, hizmetlerin sermayesinin okul olduğunu, okul sayesinde dünyanın yaşanabilir olduğunu belirtir. Yine ona göre dünyanın en güzel aklı okullardadır:

*"Dünyanın en güzel aklını gördüm
Sermayesini sordum dedi ki okul
İnsanlara hizmet yaptığın yardım
Merhametim duyğum dedi ki okul"* (Oğuzcan, 1991, s.185).

Veysel, yaşadığı dönemde birçok ailenin çocuğunu bilinçsizlik ve cehaletten dolayı okula göndermediğinin farkındadır. Bu durumdan rahatsız olduğunu zira okula gitmeyen çocukların düz ovada yani normal şartlarda bile yollarını şaşırabileceğini söyler. Ailelerin uyanık olmasını, adımlarını doğru atmasını, yanlış ve kötü yola düşmemenin tek yolunun bu olduğunu öğütler:

*"Düz ovadan sarpa çekme yolunu
Ver mektebe okutsunlar oğlunu
Doğru at adımını sakın kolunu
Zehirli akrebe yılana ne den"* (Oğuzcan, 1991, s.77).

Âşık Veysel okumayı, çalışmayı vasiyet edecek kadar eğitim aşkıyla yanar. Derdin, kederin eksik olmadığı bu dünyada insanların ancak ilimle, bilimle mutluluğu bulabileceğini söyler:

“Gam ile yoğrulmuş bu dertli beden

Yoksa tecelli mi bilmem ki neden

Vasiyetim size budur ölmeden

Oku çalış öğren ölene kadar” (Oğuzcan, 1991, s.53).

4.1.4. Vefa, Dürüstlük ve Alçak Gönüllülük ile İlgili Nasihatler

Yaşadıkları toplumun gören gözü, görünen yüzü olan âşıklar halkın duygu, düşünce ve dileklerini saza ve söze dökerler. Hoşa giden, güzel uygulamaları överken tepki çeken, hoşlanılmayan, aksak yönleri ise eleştiri konusu yaparlar. Âşıklar tepkilerini ima, iğneleme, kınama, alay ve yergiyle ortaya koyarken ortak değer yargılarını ve toplumun doğrularını da öğüt olarak dillendirirler.

Ahlaki değerler içerisinde önemli bir yer tutan “vefa, dürüstlük ve alçak gönüllülük” tekrar sıklığı bakımından 18 dörtlükte Âşık Veysel’in şiirlerinde dikkat çeker. Toplum olarak “doğruluk, dürüstlük, vefa, alçak gönüllülük” temelinde hareket eden karakterli toplumlar oluşturabilmenin en önemli yolu bu değerlere sahip bireylerin sayısını artırmaktan geçer.

Değişen zaman ile birlikte eski önemini kaybeden geçmişin sosyal yaşama dair değer yargıları ve normları herkes gibi Âşık Veysel’i de üzer. Âşık; toplumun yozlaşmasından, değer yargılarından uzaklaşmasından ve asırlardır devam edegelen millete özgü değerlerin kaybolmaya başlamasından dolayı üzüntü duyar, rahatsız olur.

Türk kültüründe çocuk, anne ve babanın en değerli varlığıdır. Anne ve baba nasıl çocuğuna gözü gibi bakıp onu yetiştirmişse; çocuklar da anne-babalarına olan vefa borçlarını, evlatlık vazifelerini, onlar yaşlandıklarında onlara sahip çıkarak, onları yanlarından ayırmayarak, ölünceye kadar onların ihtiyaçlarını karşılayarak gösterirler.

Fakat;

“Evlattan, uşaktan fayda bekleme

Binde bir bulunur o da tekleme” (Oğuzcan, 1991, s.70).

diyen Veysel, artık atasına sahip çıkan evlatların olmadığını, olsa da çok az olduğunu söyler ve anne-babaların evlatlardan fayda beklemelerinin boşuna olduğunu ifade eder. Türk örfünün en önemli özelliklerinden biri de büyüğe gösterilen saygı ve sevgidir. Toplumun bütün bireyleri, başta anne ve babaya olmak üzere kendisinden yaşça büyüklere saygıda ve hürmette kusur

Âşık Veysel'in Şiirlerinde Nasihat

etmemelidir. Onların bulunduğu ortamlarda sözlerine, davranışlarına ve hareketlerine dikkat etmelidir. Ancak,

*Ağlasam ağlanmaz, gülsem gülünmez
Yusam temizlenmez, silsem silinmez
Ata nedir, baba nedir bilinmez
Atayı, babayı sayan kalmadı (Oğuzcan, 1991, s.177).*

diyen Veysel, değişen zamanla birlikte artık bu toplum kuralının da tarihe karıştığını belirtir ve ata nedir, baba nedir bilmeyen yeni neslin onlara saygısının da kalmadığını ifade eder. Toplumda özellikle gençlerde ataya, babaya saygı olmadığı gibi edep ve hayâ da kalmamıştır. Bu durumu,

*“Bin dokuz yüz altmış yedi yılında
Çirkin sözler gezer halkın dilinde
Ud edep kalmadı kızda gelinde
Büyükler küçüğe gelir minnete” (Oğuzcan, 1991, s.74).*

*“Dünya güzellendi tadı kalmadı
İnsanın edebi udu kalmadı
Günahın, sevabın adı kalmadı
Hakikate giden iz belli değil” (Oğuzcan, 1991, s.74).*

dörtlükleriyle ifade eden Veysel, çirkin sözlerin insanların dilinde vird-i zebân olup dolaştığını, günahın, sevabın birbirine karıştığını, doğrunun kaybolduğunu ve artık zamanın tersine dönüp büyüklerin küçüklere minnet eder duruma geldiklerini ifade eder.

Âşık Veysel yaşadığı maddi ve manevi sıkıntılara rağmen doğruluktan ve dürüstlükten hiç ayrılmamış, çevresine de bunları öğütlemiştir. Çünkü Kaya'ya (2011) göre her devirde olduğu gibi Veysel'in devrinde de insanlar ahlaki yönden zayıftır. Ülkedeki olumsuzlukların en başta gelen sebebi ise toplumda hile ve yalanın had safhada olmasıdır. İşte toplumda yaşanan bu gelişmeler Âşık Veysel'i şiirlerinde doğruluğu, dürüstlüğü anlatmaya itmiştir.

4.1.5. Birlik, Dayanışma ve Milli Bilinç ile İlgili Nasihatler

Toplumsal yaşama dair önemli değerlerimizden biri de “birlik ve yardımlaşma”dır. Din ve töre sahibi her birey çevresinden başlayarak ihtiyaç sahibi herkese yardımcı olmalıdır. İslamiyet'in bir yardımlaşma dini olduğu hatırlanırsa her Müslümanın dini – ahlaki görevlerinin başında yardımlaşma gelir. Herkesi kucaklayan bir gönül insanı olan Âşık Veysel de fakirlere yardım

edilmesini, yetimlerin korunup okutulmasının dinimizin bir emri olduğunu vurgular:

”Destekle fakiri okut yetimi

Bu hayırlar dinimizce kötü mü” (Oğuzcan, 1991, s.166).

Son nefesinde bile oğlu Ahmet’e, “Birbirinizle, konu komşu ile iyi geçinin. Dirliğiniz, düzeniniz bozulmasın. Herkesin günahı kendine, sevabı kendine... Birliğinizi, beraberliğinizi bozmayın.” (Kaya 2011, s.33) diyen Veysel’in şiirlerinde üzerinde durduğu en önemli hususların başında birlik ve beraberlik düşüncesi gelir:

“İtimat edersen benim sözüme

Gel birlik kavline girelim kardaş

Birlik çok tatlıdır benzer üzüme

İçip şerbetini duralım kardaş”(Oğuzcan, 1991, s.59).

dörtlüğüyle birliği olgunlaşmış bir üzüme ve onun şerbetine benzeterek birliği, bir olmayı bir toplum için en önemli değer olarak görür. Ayrıca;

“Bu nasıl kavgalar çirkin dövüşler

Hepimiz bu yurdun evlatlarıyız”(Oğuzcan, 1991, s.163).

diyerek memleket içindeki kavgaları, dövüşleri çok çirkin şeyler olarak niteler. (Tek, 2016, s.345).

“Kürt’ü, Türk’ü ne Çerkez’i

Hep Adem’in oğlu kızı

Berberce şehit gazi

Yanlış var mı ve neresi” (Oğuzcan, 1991, s.57).

Âşık Veysel bu topraklarda yaşayan Kürt, Türk, Çerkez diye ayrıştırılan her kesimin kardeş olup aynı atadan geldiğini, aynı bayrak altında ve aynı vatan için omuz omuza verip mücadele ettiğini, bu vatan toprakları için şehit ya da gazi olduğunu ifade eder.

Âşık Veysel, ülkedeki etnik çatışmalarının yanlış olduğunu, Sünnilerin Alevilere “Kızılbaş”, Alevilerin de Sünnilere “Yezit” diyerek yanlış yaptıklarını zira hepimizin kardeş olduğunu söylemiştir. Bu fitne ateşinin her iki tarafı da yakacağını dolayısıyla bunun tek çaresinin bu can yakan ateşi söndürmek olduğunu ifade eder:

“Yezit nedir ne Kızılbaş

Değil miyiz hep bir kardaş

Bizi yakar bizim ataş

Söndürmektir tek çaresi” (Oğuzcan, 1991, s.57).

Âşık Veysel'in Şiirlerinde Nasihat

Âşık Veysel'in yaşadığı dönem, sağ - sol, Alevi - Sünni gibi çatışmaların yoğun olarak görüldüğü bir dönemdir. Kendisi Alevi bir şair olmasına rağmen hiçbir inançtan yana tavır almamış, herkesin bir ve beraber şekilde Yaradan'ın kulu olduğunu belirtmiştir. Tek vatan ve tek bayrağın altında birleşen Türk milletinin geçmişinde ve aslında kesinlikle ikilik olmadığını söyler, bu yurdun evlatları olarak çıkar peşinde koşan güç odaklarına fırsat verilmemesini öğütler:

*“Şu alemi yaratan bir
Odur külli şeye kadir
Alevi Sünnilik nedir
Menfaattir varvarası”* (Oğuzcan, 1991, s.59).

Vatanını, milletini çok seven Âşık Veysel, memleketin kalkınması, milletin refah düzeyinin yükselmesi için herkesin birlik ve kardeş olması, ikiliklere, iftiralara meydan vermemesi gerektiğini, vatani için el ele vererek çalışması gerektiğini dile getirir. Hangi görüşe sahip olursak olalım kimseyi renginden, ırkından, fikrinden dolayı ayırmamamız gerektiğini, hangi ilahi kitaba bakılırsa bakılsın bütün inançların hak ve gerçek olduğunu söyler:

*“Kuran'a bak İncil'e bak
Dört kitabın dördü de hak
Hakir görüp ırk ayırmak
Hakikatte yüz karası”* (Oğuzcan, 1991, s.57).

4.1.6. Gönlüne, Sazına, Kadere ve Sevgiliye Sitem ile İlgili Nasihatler

Âşıkların o dönemde sanatlarını sergilemek, geçimlerini sağlamak amacıyla köy köy, şehir şehir hatta ülke ülke dolaşmasının sıkıntılarını gönlüne dert yanar. Evini barkını terk ederek, türlü türlü tehlikeler yaşayarak yaptığı bu gezilerin değip değmediğın sorgular:

*“Ne gezersin Şam'ı, Şark'ı
Yok mu sende hiç bir korku
Terk edersin evi barkı
Beni boşa yorma gönül”* (Oğuzcan, 1991, s.49).

Binbir zorlukla karşılaşılan bu seyahatlerdeki sorunlardan biri de ulaşımdır. Çıktıkları bu yolculuklardaki sıkıntıları azim ve şevkle aştıklarını, insanoğlunun her soruna çözüm üretebildiğini ancak aşk deryasından çıkabilmenin her yiğidin harcı olmadığını söyler ve bu konuda gönlünü uyarır:

*“Yorulursun gitme yaya
Hükmedersin güne aya
Aşk denilen bir deryaya
Çıkamazsm girme gönül”* (Oğuzcan, 1991, s.49).

Her ne kadar diyar diyar gezdiren, türlü türlü dertlere düşüren gönlüne sitem etse de ünlü Âşık; herkesin gönlünü eğlendirecek bir “saçı sırma” istediğini çünkü “Yalan dünya yarsız olmaz”:

*“Veysel gönülden ayrılmaz
Kahi bilir kahi bilmez
Yalan dünya yarsız olmaz
İster saçı sırma gönül”* (Oğuzcan, 1991, s.49).

Âşık Veysel, kendinden başlayarak bir öz eleştiride bulunur. İnsan başkasına değil, kendine, önüne bakmalıdır çünkü herkes ettiğini çeker, der. Nitekim önüne, kendine değil de etrafına, başkalarına bakar, onlarla zaman harcarsan doğru yoldan şaşar, hedefine ulaşamazsın diye uyarır:

*“Veysel eli nideceksin
Herkes ettiğini çeksin
Önüne bak düşeceksin
Doğru gitsen ulaşırısın”* (Oğuzcan, 1991, s.202).

Âşık Veysel; “Ey gönül” diyerek başta kendisi olmak üzere bütün insanlara seslenerek gururlu, kibirli olmamalarını, kendisi için istemediğini başkaları için de istememeleri gerektiğini öğütler. Ayrıca hoş diye her güzele meyletmemelerini aksi takdirde ağır sonuçlarla karşılaşacağını, aldanacağını belirtir:

*“Ey gönül kendini yüksek gözetme
Sana zor geleni herkese tutma
Her güzeli güzel sanıp meyletme
Kalles olur en sonunda aldanın”* (Oğuzcan, 1991, s.48).

Babasının avunsun diye aldığı kırık sazla başladığı âşıklık serüveninde sahip olduğu saz Âşık Veysel’in hem en yakın dostu hem de yaşamını birlikte kazandığı en büyük yardımcısıdır. Sırlarını paylaştığı sazına kendisi öldükten sonra neler yapması gerektiğini öğütler. Sırlarını âşıkâr etmemesini, yaşadıklarına dair yabancılara bir şey anlatmamasını ve garip bülbül gibi ah ü zar etmemesini söyler:

*“Ben gidersem sazım sen kal dünyada
Gizli sırlarımı âşıkâr etme
Lal olsun dillerin söyleme yâda
Garip bülbül gibi ah ü zar etme”* (Oğuzcan, 1991, s.233).

Sazıyla âdeta bütünleşen usta âşık, gönlünden gelen sözleri sazıyla pişirerek dinleyicilere sunduğunu belirtir. Saz bir petek, Veysel de arı misali yaptıkları bal kıvamındaki sanatlarını insanlara sunarlar. Sazına seslenerek “Ben babamı sen ustamı unutma” der:

“Sen petek misali Veysel de arı

*İnleşir beraber yapardık balı
Ben bir insanoğlu sen bir dut dalı
Ben babamı sen ustamı unutma*” (Oğuzcan, 1991, s.233).

4.1.7. Dinî Konular, Dünyanın Geçiciliği ve Ölüm ile İlgili Nasihatler

“Âşık Veysel'in çok bilinen şiirlerinden birisi olan ‘*Dostlar Beni Hatırlasın*’ şiir kitabının tamamının konusu hayatın geçici olduğu ve bir gün bu dünyadan gidileceği üzerinedir. Şiirin ilk dörtlüğünde âşık, bu dünyadan göçtüğünde düğünlerde bayramlarda dostların kendisini hatırlamasını istemiştir.” (Yığman, 2019, s.83):

*“Ben giderim adım kalır
Dostlar beni hatırlasın
Düğün olur bayram gelir
Dostlar beni hatırlasın*” (Oğuzcan, 1991, s.14).

Âşık Veysel, yaşam kavgasında mutluluk peşinde koştuğunu, gülüp eğlenmek için mücadele ettiğini ancak mutluluğu tadamadan, muradına ulaşmadan bu dünyadan göçüp gittiğini, dolayısıyla tek gerçeğin ölüm olduğunu anlatmaya çalışır:

*“Var mıdır dünyaya gelip de kalan
Gülüp baştanbaşa muradın alan
Muradı maksudu hepisi yalan
Ölümü dünyada hakikat gördüm*” (Oğuzcan, 1991, s.32).

Âşık Veysel; yaşadığı acılar, çektiği sıkıntılar, karşılaştığı vefasızlıklardan dolayı dünyayı kahpe, sonunu vefasız olarak niteler. Üç günlük dünyada çok kısa yaşamı kavgasız, sıkıntısız geçirmek gerektiğini, hırs ve dünyaya kapılmanın yersiz olduğunu söyler:

*“Bu kahpe dünyanın sonu vefasız
Beş günlük ömrünü geçir kavgasız
Diyorlar Veysel'e sersem kafasız
Başımda duman var kar belli değil*” (Oğuzcan, 1991, s.70).

Yaşadığı dönemde hoca geçinen, ahkam kesen, fetva veren bazı din kılıklı insanlara seslenen Âşık Veysel; ilim deryasının sanılandan derin olduğunu, yeterli donanıma sahip olmayanların bu deryada boğulacağını söylerek onları uyarır, olur olmaz konuşmalarını, Allah'ın hikmetine karışmalarını söyler. Farklı düşünce ehli de olsa Allah'ın varlığına ve birliğine inanan hiç kimseyi kınamamak gerektiğini belirtir:

*“Ey hocam karışma Hikmetullah’a
O derya derindir giren boğulur
Allah birdir inanmışsınız Allah’a
İki diyen o dergâhtan kovulur”* (Oğuzcan, 1991, s.205).

4.1.8. Hayatın Sıkıntılarına Katlanma ve Sabır ile İlgili Nasihatler

Günlük yaşamda ve sosyal hayatta karşılaştığımız türlü sıkıntılara karşı göstermemiz gereken en önemli davranışlardan biri de sabırdır. “Dayanma gücü, dayanıklılık, göğüs germe, güçlü ve dirençli olmak” (TDK Türkçe Sözlük, 2011) gibi anlamlara gelen sabır; başa gelen musibetlerden dolayı Allah’tan başka kimseye şikayetçi olmamak, sızlanmamak, olumsuzları olumlu kılmak, nefse ağır gelen ve hoş gitmeyen durumlar karşısında sükunet içinde olmak gibi anlamlara geldiği ve karşıtının “ceza” (kaygı, telaş, yakınma) olduğu belirtilmektedir. Âşık Veysel; felaket, musibet, ölüm, yoksulluk, hastalık gibi türlü sıkıntılarla sınanan insan, bütün olumsuzluklara rağmen Allah’a şükretmeyi bilmeli, sabırla olgunluk göstererek bu durumu aşmalıdır:

*“Gülü yetiştirir dikenli çalı
Arı her çiçekten yapıyor balı
Kişi sabır ile bulur kemali
Sabretmeyen maksudunu bulamaz”* (Oğuzcan, 1991, s.40).

Şiirlerinde hep acılara dayanıp sabredilmesi gerektiğini dile getiren Âşık Veysel; zorluk ve sıkıntılara sabır gösterilince eninde sonunda rahatlığa kavuşulacağını belirtir. Hayatta her şeyin zıddıyla var olduğunu, bazen gülerken bazen ağlayarak da olsa zamanın ve ömrün geçtiğini söyler:

*“Mihneti dünyaya tahammül gerek
Gahi ağlayarak gahi gülerken
Geçti günüm gözyaşlarım silerek
Veysel arar derterine çareler”* (Oğuzcan, 1991, s.211).

Yaşam kavgasında yiğit ve cesur olmak gerektiğini belirten Âşık Veysel; tembel ve miskin bir şekilde hazır sofraya beklemenin beyhude bir bekleyiş olduğunu ifade eder:

*“Yiğitlik, cesurluk yılmaz yorulmaz,
Tembellere hazır sofraya kurulmaz.
Veysel’in elinden hiçbir iş gelmez,
Çalı gibi yaprak açar, gül yapar”* (Oğuzcan, 1991, s.194).

Âşık Veysel, insanlar sabrederlerse amaçlarına ve olgunluğa ulaşabileceklerini söyler. Bu durumu arıların bal yapmak için sabırla her çiçeği

tek tek dolaştıklarını, güllerin bile dikenli çalılar tarafından yetiştirilip korunduğunu örnek göstererek açıklar. Sıkıntılara katlanamayıp sabredemeyenlerin hedeflerine ulaşamayacaklarını belirtir:

*“Gülü yetiştirir dikenli çalı
Arı her çiçekten yapıyor balı
Kişi sabır ile bulur kemali
Sabretmeyen maksudunu bulamaz”* (Oğuzcan, 1991, s.40).

4.1.9. Atatürk, Yurt ve Vatan Sevgisi ile İlgili Nasihatler

İçinde taşıdığı Atatürk sevgisiyle Veysel'in büyük önder için şiirlerinde kullandığı ve dikkat çeken bir hitabı ise “Hazreti Gazi” ifadesidir. O, Türk milleti için yaptıklarından dolayı Atatürk'e dinî bir kimlik de atfetmiştir. Büyük önder için farklı seslenme kelimeleri kullanmayı tercih eden Âşık Veysel, Atatürk'ün cesaretiyle neredeyse ölmüş olan vatani, düşmanlardan kurtarmak için canını bu yolda feda ettiğini ve o olmasaydı yurdun düşmanlar tarafından işgal edileceğini belirtmiştir (Yığman, 2019, s.104) :

*“Türklerin ihyası Hazreti Gazi
Kurtardı vatani düşmanımızdan
Canını bu yolda eyledi feda
Biz dahi geçelim öz canımızdan”* (Oğuzcan, 1991, s.168).

Âşık Veysel, birlik ve bereberliğimize vesile olan Atatürk'ün nurlar içinde yatmasını dilerken bozgunculara, dirlik ve düzenimizi bozanlara kanmamamız lazım geldiğini söyler. Hedefe varmak için medeniyetin gerektirdiği çalışmaya başlamamız gerektiğini de öğütler:

*“Yürüyelim Atatürk'ün izine
Boş verelim bozguncular sözüne
Göz atalım şu dünyanın hızına
Yürüyüp hedefe varalım kardaş”* (Oğuzcan, 1991, s.59).

Vatana hizmetlerinden dolayı takdir edip övdüğü Atatürk'e “yattığı yer nur olsun” diyen Âşık Veysel; bize emanet edilen vatan topraklarında herkes bir ve beraber olsun, vatani yüceltmek için çalışsın, kardeşçe yaşasın, birbirlerine kız alıp vererek güçlü bağlar kurulsun, der. Kardeşliğimizi, birlik ve beraberliğimizi bozacak her türlü nifaktan da uzak duralım, diye öğütler:

*“Atatürk'ün yattığı yer nur olsun
Azim fikir emelimiz bir olsun
Herkes birbirine kız versin alsın
Çıkarıp nifakı sürelim kardaş”* (Oğuzcan, 1991, s.59).

Âşık Veysel'in evrensel değerleri işlediği şiirlerinin yanı sıra millî bilinci işlediği önemli şiirleri de bulunmaktadır. Ünlü Ozan, millî bilinci canlı tutacak millî şahsiyetleri, millî kültürü, millî tarihî ve kültürel mirası yoğun bir şekilde işler. Türklüğü ve Müslümanlığı ile gurur duyar, Atatürk'ün Türkiye için yaptıklarını şükranla hatırlatır, en büyük zenginliğimizin bu değerler olduğunu ifade eder:

“Atatürk'tür Türkiye'nin ihyası

Kurtardı vatanı düşmanımızdan

Canını bu yolda eyledi fêda

Biz dahi geçelim öz canımızdan” (Oğuzcan, 1991, s.168).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Halk şiirinde bireysel konular ön planda olsa da âşıklar; saz ve söz ustalıklarıyla toplum içinde birer lider, yol gösterici olduklarının farkındadırlar. Dolayısıyla bireysel duygulardan din, doğa, çevre, siyaset gibi toplumu ilgilendiren hemen her türlü toplumsal soruna kadar yaşam ve bilgi birikimleriyle yoğurdukları şiirleriyle âdeta yaşadıkları çağın tanığı ve kültürel belleğin taşıyıcısı olmuşlardır. Âşıklar, toplumun kültürel dokusunu, geleneğe yaslanan ahlaki yapısını yücelterek bu değerleri pekiştirecek eserlerle halkın eğitilmesine yardımcı olmuşlardır.

“Topluma öğüt vermek de eski ozanların töresidir. Onların yerini tutan saz şairi, Tanrı'ya yakın sayılmakta, her sözünde bazen keramet aranmaktadır. O da halkın bu sanısına uygun cevaplar vermeyi şairliğin şanından saymaktadır. Bu açıdan bakınca halk şairi bazen halkın öncüsü, bazen de savunucusudur. Köylünün hükümetten, mütegalibeden, zalimlerden, haksızlıktan, yoksulluktan, kıtlık, hastalık gibi şeylerden duyduğu ızdırabı ve ettiği şikâyetlerini de saz şairleri yansıtmaktadır.” (Kabaklı, 1985, s.447). Şairlerin şiirlerinde toplumun ortak değerlerine ve kültür anlayışına uygun olarak bireyleri yönlendirdikleri, halkın eğitimine şiirleri aracılığıyla katkıda buldukları ve bu değerleri geniş kitlelere yayarak güçlendirdikleri dikkat çekmektedir.

Gezgin âşıklar; yaşam deneyimlerini şiirleri aracılığıyla dile ve tele dökerek halkı eğitir, geçmiş olaylardan dersler verir, yanlışların bir daha tekrarlanmaması için halkın bu konudaki düşüncelerini etkilemeye çalışırlar. Âşıkların halka bir konuyu öğretmesinde veya halkı bir konuda uyarmasında özellikle nasihat türü şiirlere yoğun bir şekilde müracaat ettikleri görülmüştür.

İslamiyet Öncesi Türk edebiyatında kam, baksı, şaman gibi temsilcilerle devam ettirilen halk şiiri; milletin kültürünü, inançlarını, yaşam tarzını, gelenek ve göreneklerini, değerlerini konu edinmiş, yüzyıllar boyunca geçmişten

Âşık Veysel'in Şiirlerinde Nasihat

geleceğe taşınmış ve geliştirmiştir. Dolayısıyla halk şiiri gerçekte içinden çıktığı milletin değerlerini, inançlarını, kültürünü geçmişten geleceğe taşır, dönüştürür, kalıcı hâle getirir. Halk şiirinin son dönemdeki en önemli temsilcisi Âşık Veysel de hem âşıklık geleneğinin son büyük temsilcisidir hem de bu toplumsal değerleri ölümsüzleştiren büyük bir âşıktır.

Âşık Veysel'in Ümit Yaşar Oğuzcan (1991) tarafından derlenen 158 şiirinde bulunan nasihatler incelenirken şiirleri arasında keskin çizgiler bulunmadığı, nasihatlerin bir şiirde değil de hemen her şiirde uyarı, nasihat, dikkat çekme, eğitime tarzında dörtlüklere dağıldığı görülmüştür. Nasihat tespit edilen toplam 117 dörtlükte en çok işlenen konular sıklık sırasına göre “çalışkanlık, tasarruf, cömertlik, okul, eğitim, cehaletle mücadele, vefa, dürüstlük, alçak gönüllülük, birlik, dayanışma, millî bilinç, gönlüne, kadere ve sevgiliye sitem, dünyanın geçiciliği, dinî konular, ölüm ile Atatürk, yurt ve vatan sevgisi” gibi başlıklar altında toplanmıştır.

En çok işlenen nasihat türü “çalışkanlık, tasarruf ve cömertlik”tir. Bu başlık altında nasihat içeren dörtlük sayısı 20'dir. İkinci sırada işlenen nasihat türü, “okul, eğitim ve cehaletle mücadele” ile ilgilidir. Bu tema ile ilgili dörtlük sayısı yine 20'dir. Daha sonra işlenme sıklığına göre sırasıyla 18 dörtlükle “vefa, dürüstlük ve alçak gönüllülük”, 16 dörtlükle “birlik, dayanışma ve millî bilinç”, 14 dörtlükle “gönlüne, sazına, kadere ve sevgiliye sitem”, 13 dörtlükle “dinî konular, dünyanın geçiciliği ve ölüm”, 9 dörtlükle “hayatın sıkıntılarına katlanma ve sabır” ve 7 dörtlükle “Atatürk, yurt ve vatan sevgisi” ile ilgili nasihatler konu edinmiştir.

Âşık Veysel'in şiirleri içerdiği değerler ve edilen nasihatler bakımından incelendiğinde şiirlerin çok zengin bir içeriğe sahip olduğu görülmektedir. Ünlü âşık, insanları, milletini, ülkesini daha iyi günlerde görebilmek umuduyla kötülüklerden, cahilliklerden, tembellikten, yalandan, hileden, fitneden, ayrımcılıktan nasihat yoluyla uzak tutarak seslendiği herkesi iyiliğe, doğruluğa, birlik ve beraberliğe, çalışkanlığa, saygı ve sevgiye yönlendirmeye çalışmıştır. Vatan, millet, bayrak, toprak, sevgi, saygı, birlik ve beraberlik değerleriyle zenginleştirdiği şiirleriyle Âşık Veysel millî bilincin oluşturulmasında ve korunmasında önemli hizmetlerde bulunmuştur.

KAYNAKÇA / REFERENCES

Alptekin, A. B. (2004). *Âşık Veysel - Türküz Türkü Çağırırız*. Akçağ Basım Yayım Pazarlama.

- Bakiler, Y. B. (1986). *Âşık Veysel Hayatı ve Şiirleri*. Tercüman Yayınları.
- Boratav, P. N. (1983). *Folklor ve Edebiyat*. Adam Yayınları.
- <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/kanuntbmmc04800690>, Erişim tarihi: 02.01.2021
- Kabaklı, A. (1985). *Türk Edebiyatı*, Cilt 2. Otağ Matbaası.
- Kaya, D. (2011). *Âşık Veysel*. Sivas Valiliği, s. 41-42.
- Oğuzcan, Ü. Y. (1991). *Âşık Veysel - Dostlar Beni Hatırlasın, Bütün Şiirleri, Sanatı, Hayatı*. Özgür Yayın Dağıtım, 9. Baskı.
- Osmanlıca – Türkçe Büyük Lügat* (1993). TÜRDAV Yayınları.
- Örnekleriyle Türkçe Sözlük 3* (1996). MEB Yayınları.
- Tecer, A. K. (1944). *Âşık Veysel – Deyişler*. Ülkü Yayınları.
- Tek, R. (2016). Edebiyat ve toplum ilişkisi bağlamında Âşık Veysel'in şiir dünyası. *SUTAD*, S. 40
- Tutu, S. B. (2008). *Âşık Veysel Şatıroğlu (Hayatı, Eserleri ve Müzik Kimliği)*, Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi.
- Yığman, S. (2019). *Değerler Eğitimi Açısından Âşık Veysel'in Şiirleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, 19 Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yay.
- Yılmaz, N. (1996). *Âşık Veysel (Millî Kültürümüzdeki Yeri)*. Ocak Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

Advice-type works that direct people to the good, the right, the beautiful and give them advice; In order to create a virtuous society and to raise morally competent people, starting from the first works under the influence of Islamic culture, examples of individual and social advice are seen intensely in Tekke - Sufi poems and in the poems of saz poets.

The aim of this study is to analyze the Turkish folk poetry in the XX. The most powerful representative in the 20th century is to determine the advice he gave to

the society based on the poems of Âşık Veysel. In the study, document analysis technique, one of the qualitative research methods, was used.

Although individual subjects are at the forefront in folk poetry, minstrels; They are aware of the fact that they are leaders and guides in the society with their instrumental and verbal mastery. Therefore, they have almost become the witnesses of the age they live in and the bearer of cultural memory with their poems that they have kneaded with their life and knowledge, from individual feelings to almost all kinds of social problems that concern the society such as religion, nature, environment and politics. The minstrels helped to educate the people with works that would reinforce these values by glorifying the cultural texture of the society and its moral structure based on tradition.

"It is also the custom of the old bards to give advice to the society. The saz poet who takes their place is considered close to God, and sometimes miracle is sought in his every word. He also considers it to be the glory of poetry to give appropriate answers to this opinion of the people. From this point of view, the folk poet is sometimes the pioneer and sometimes the defender of the people. The saz poets also reflect the grievances and grievances of the peasant about the government, evil gentry, oppressors, injustice, poverty, famine, and sickness." (Kabaklı, 1985, p. 447). It is noteworthy that poets direct individuals in accordance with the common values and cultural understanding of the society in their poems, contribute to the education of the people through their poems, and strengthen these values by spreading them to large masses.

Wandering lovers; They educate the public by expressing their life experiences through their poems, teach lessons from past events, and try to influence the public's thoughts on this subject so that mistakes are not repeated. It has been seen that the minstrels especially apply to the advice type poems in teaching a subject to the public or warning the public about a subject.

Folk poetry continued with representatives such as kam, baksı, shaman in Pre-Islamic Turkish literature; It has taken the culture, beliefs, life style, customs and traditions and values of the nation as the subject, carried and developed it from the past to the future for centuries. Therefore, folk poetry actually carries the values, beliefs and culture of the nation from which it emerged from the past to the future, transforms it and makes it permanent. Âşık Veysel, the most important representative of folk poetry in the last period, is both the last great representative of the minstrel tradition and a great minstrel who immortalizes these social values.

When examining the advice in 158 poems of Âşık Veysel compiled by Ümit Yaşar Oğuzcan (1991), it was observed that there were no sharp lines between his poems, and that the advices were distributed in quatrains in the style of warning, advice, attention, and education in almost every poem, not in one poem. The topics covered most in 117 quatrains, in which advice was determined, were, in order of frequency, "industriousness, thrift, generosity, school, education, struggle against ignorance, loyalty, honesty, humility, unity, solidarity, national consciousness, reproach to one's heart, destiny and lover, the transience of the world.", religious issues, death and Atatürk, love of country and homeland".

The most common type of advice is "diligence, thrift and generosity". The number of quatrains containing advice under this title is 20. The second type of advice is about "schooling, education and combating ignorance". The number of quatrains related to this theme is again 20. Then, according to the frequency of processing, 18 quatrains "loyalty, honesty and humility", 16 quatrains "unity, solidarity and national consciousness", 14 quatrains "reproach to the heart, instrument, fate and beloved", 13 quatrains "religious issues, the temporality of the world and death", "enduring life's troubles and patience" in 9 quatrains, and "Ataturk, love of homeland and homeland" in 7 quatrains.

When the poems of Âşık Veysel are examined in terms of the values they contain and the advice given, it is seen that the poems have a very rich content. The famous minstrel tried to direct everyone he called to goodness, truth, unity and solidarity, hard work, respect and love by keeping people, his nation and country away from evil, ignorance, laziness, lying, cheating, sedition and discrimination through advice, hoping to see his nation and country in better days. With his poems enriched with the values of homeland, nation, flag, land, love, respect, unity and solidarity, Âşık Veysel made important services in the creation and preservation of national consciousness.